

Обідняк М.М.

старший викладач,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

Олешко О.П.

к. арх., доцент,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

АРХІТЕКТУРА ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МОДЕРНУ

Кінець XIX ст. та початок XX ст. в Європі позначився ростом техніки та виробництва нових будівельних матеріалів. Нові можливості архітектурного будівництва вимагали пошуку нового напрямку архітектурних рішень для задоволення практичних вимог суспільства. Це стало причиною та умовами того, що на заміну Еклектизму, в архітектурі починаються пошуки нового стилю, що базувався на використанні нових конструкцій та будівельних матеріалів (сталь, скло, бетон, залізобетон).

Імпульсом нового стилю в розвитку архітектури стала Ейфелева вежа, споруджена із збірних сталевих частин, за проектом інженера Г. Ейфеля для Всесвітньої виставки в Парижі 1889 р.

В результаті використання нових матеріалів та технічних винаходів появився архітектурний напрям, що отримав назву «стиль модерн», що з французької означає «сучасний». Творці стилю тяжіли до раціональності та логіки використання конструкцій, впроваджуючи нові будівельні матеріали (метал, скло, залізобетон). Але з творчо-мистецького боку ввели новий вид декоративізму, підкреслену пластичність та криволінійність форм, стилізовану орнаментальність кераміки та майоліки в опорядженні фасадів.

В багатьох країнах Європи цей напрям отримав назви: Ар-нуво, Ар-Деко, Сецесія (лат. відділення). Цьому напрямку властиві динамічна стилізація форм, криві неорганічні лінії. Використання та поєднання матеріалу цегли, дерева, металу, залізобетону, кераміки. Для українських земель Австро-Угорщини цей стиль став (галицьким) національним різновидом сецесії в системі сецесійних особливостей архітектури Австрії, Чехії, Італії, Польщі.

За визначенням українського дослідника цього стилю В. Чепелика («Український архітектурний модерн») модерн, або сецесію слід

розрізняти як два послідовні напрями: романтичний (мальовничо-декоративний) та раціональний (функціонально-технологічний) де менше декору.

В Галичині, як і в Малопольщі, що входила до Австро-Угорської імперії, поширення набув романтично-національний напрям, як засіб самоідентифікації та гідності самозбереження. В Польщі появився «Закопанський стиль», в Україні «Галицький стиль» як історично-романтичний варіант сецесії.

Для галичанина-українця І. Левинського, як основоположника «галицької сецесії, виразником «Закопанського стилю» стала творчість Станіслава Віткевича.

Художник І. Труш так аналізував принципи та особливості «Галицької сецесії» — «орнаментальність архітектурної творчості І. Левинського зберігає первісну фізіономію народності, дає зібрану архітектурну цілість та доцільність. Наша національна естетика потребує орнаменту, але з урахування архітектоніки та функцій».

Подібні висловлювання про австрійську сецесію сказав австрійський архітектор А. Лоос «наш національний смак прагне орнаменту і як можна більше його».

Отже архітектурній творчості І. Левинського властиві творчі ознаки орнаментальності образу. Але йому також властива індивідуальна психосамореалізація, як організатора, менеджера, будівничого, архітектора та педагога архітектури.

Багатогранність самореалізації І. Левинського та його патріотизм можна порівняти з подібною (але в духовному житті) Митрополита А. Шептицького. Вони часто національно співпрацювали.

Архітектор І. Левинський окрім творчої праці в архітектурі створив проектно-виробничу фірму та запровадив проектування окремими розділами (як спеціалізацію): архітектурне планування, конструкції та інженерія, фасади та деталі, інтер'єри, опорядження, обладнання та дизайн (ліплення, кераміка). Тому в його проектах цінували високу якість продукту. В архітектурному бюро І. Левинського працювали такі видатні архітектори як: А. Захарівич, Ю. Сосновський, Т. Обмінський, О. Лушпинський, Л. Левинський, В. Мінкевич.

Творчості І. Левинського властива завжди архітектурна доцільність, функціональність планування та конструкцій. Недаремно у Львівській політехніці він як професор очолював кафедру Утилітарного будівництва.

Окрім архітектурно-проектної та педагогічної роботи І. Левинський як підприємець створив фабрику будівельного промислу. Де виготовляли будівельну кераміку, бетонні блоки, теслярські, столярні та ковальські вироби. Через розширену спеціалізацію виробництво І. Левинського отримало статус концерну. Завдяки цьому концерн виконував важливі замовлення на проекти та будівництво як приватних так і громадських

споруд (залізничні вокзали, театри, банки та ін.).

Він першим в Галичині використав об'єднуючу особливість архітектури Подніпрянщини та Галичини (сині відтінки кераміки, призмоподібні дверні та віконні прорізи та ін.).

Після відступу російської армії в 1915 р. з Галичини І. Левинського як і А. Шептицького вивезли до Росії. Звідти він повернувся 1918 р.

Obidnyak M.

senior lecturer,

Department of Design and Architecture Fundamentals,

Institute of Architecture,

Lviv Polytechnic National University

Oleshko O.

PhD, associate professor,

Department of Design and Architecture Fundamentals,

Institute of Architecture,

Lviv Polytechnic National University

IVAN LEVYNSKYI'S ARCHITECTURE IN THE SYSTEM OF EUROPEAN MODERN

The end of the nineteenth century and the beginning of the twentieth century in Europe are marked by growth of technology and production of new building materials. New opportunities for architectural construction required the search for a new direction of architectural solutions to meet the practical requirements of society. This was the reason and the conditions that — as a replacement of Eclecticism — in architecture began the search for a new style, based on the use of new structures and building materials (steel, glass, concrete, reinforced concrete).

The impulse for a new style in the development of architecture was the Eiffel Tower, built of prefabricated steel parts, designed by engineer G. Eiffel for the 1889 World's Fair in Paris.

As a result of the use of new materials and technical inventions, an architectural trend has emerged, dubbed the «modern style», which in French means «contemporary» (i.e. modern). The creators of the style gravitated to the rationality and logic of using structures, introducing new building materials (metal, glass, reinforced concrete). But on the creative and artistic side, they

introduced a new kind of decorativeism, emphasized plasticity and curvature of forms, stylized ornamentation of ceramics and majolica in the decoration of facades.

In many European countries this area has been named: Art Nouveau, Art Deco, Secession (in Latin: branch or department). Dynamic stylization of forms and curves of inorganic lines are characteristic of this direction. Also the use and combination of materials like brick, wood, metal, reinforced concrete, ceramics. For the Ukrainian lands of Austria-Hungary, this style became a (Galician) national type of secession in the system of secession features of the architecture of later countries like Austria, Czech Republic, Italy or Poland.

According to the definition of Ukrainian researcher of this style V. Chepeyk («Ukrainian architectural modern»), modern style or secession should be distinguished as two consecutive directions: romantic (picturesque-decorative) and rational (functional-technological), where you use less decor.

In Galicia, like in Lesser Poland, which was part of the Austro-Hungarian Empire, the romantic-national trend has spread, as a means of self-identification and dignity of self-preservation. The «Zakopane style» appeared in Poland and the «Galician style» in Ukraine as a historical-romantic version of secession.

The Ukrainian Galician Ivan Levynskyi was the creator and thus founder of the «Galician Secession», the expression of the «Zakopane style» became the work of Stanislaw Witkiewicz.

The artist I. Trush thus analyzed the principles and features of «Galician Secession» — «the ornamental architectural creativity of I. Levynskyi preserves the original physiognomy of the people's folklore, gives the collected architectural integrity and expediency. Our national aesthetics need ornamentation, but in terms of architectonics and function».

Similar statements about the Austrian secession said Austrian architect A. Loos «our national taste demands ornament as much as possible».

Thus, the architectural creativity of I. Levynskyi is characterized by the creative features of the ornamentation of the image. But he also has an individual psycho-self-realization — as an organizer, manager, constructor, architect and educator of architecture.

The versatility of I. Levynskyi's self-realization and his patriotism can be compared to the similar (but in the spiritual life) of Metropolitan A. Sheptytskyi. They often cooperated nationally.

In addition to his creative work in architecture, architect I. Levynskyi founded a design and manufacturing company and introduced design into separate sections (as a specialization): architectural planning, structures and engineering, facades and details, interiors, equipment, equipment and design

(molding, ceramics). Therefore, his projects valued the high quality of the product. In the architectural bureau of I. Levynskyi worked such prominent architects as: A. Zachariewicz, J. Sosnowski, T. Obminski, O. Lushpinskyi, L. Levynskyi, W. Minkiewicz.

The creativity of I. Levynskyi is always characteristic of architectural expediency, functionality of planning and constructions. It was not without reason that at Lviv Polytechnic he, as a professor, headed the Department of Utilitarian Construction.

In addition to architectural design and pedagogical work, I. Levynskyi as an entrepreneur created a factory of construction crafts, where building ceramics and concrete blocks were manufactured, as well as carpentry, joinery and forging. Due to the expanded specialization, I. Levynskyi's production has become a concern. And due to this, the concern fulfilled important orders for projects and construction of both private and public buildings (train stations, theaters, banks, etc.).

He was the first in Galicia to use the unifying feature of the architecture of the Dnipro river region and Galicia (blue shades of ceramics, prism-like door and window openings, etc.).

After the retreat of the Russian army in 1915, I. Levynskyi and A. Sheptytskyi were taken from Galicia to Russia. From there they returned in 1918.

It can be assumed that in the system of European modern architecture the personality of I. Levynskyi will acquire no less importance than the personality of A. Sheptytskyi in the system of European Christian spirituality.